

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 7 czerwca 2022 r.
(OR. en)

9107/22

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0421 (NLE)

SOC 266
EMPL 165
CLIMA 209
ECOFIN 430

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: ZALECENIE RADY w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji
w kierunku neutralności klimatycznej

ZALECENIE RADY (UE) 2022/...

z dnia ...

w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności art. 166 ust. 4
oraz art. 292 w związku z art. 149,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Należy pilnie ograniczyć emisje gazów cieplarnianych, w szczególności w celu zmniejszenia podnoszenia się poziomu mórz i prawdopodobieństwa wystąpienia ekstremalnych zdarzeń pogodowych, które już teraz dotyczą każdego regionu na świecie¹, oraz w celu zmniejszenia kosztów gospodarczych i społecznych związanych ze skutkami globalnego ocieplenia². Unia i jej państwa członkowskie są Stronami porozumienia paryskiego przyjętego w dniu 15 grudnia 2015 r. na podstawie Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) (zwanego dalej „porozumieniem paryskim”)³, w którym Strony zobowiązano do ograniczenia wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2 °C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowania wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5 °C powyżej poziomu przedindustrialnego.
- (2) Zmiana klimatu i degradacja środowiska stanowią poważne zagrożenia, które wymagają pilnych działań, co ostatnio potwierdzono w szóstym sprawozdaniu oceniającym Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) w sprawie podstaw fizycznych zmiany klimatu. Cierpienie ludzkie i straty ekonomiczne wynikające z coraz częstszych ekstremalnych zdarzeń klimatycznych, takich jak powodzie, fale upałów, susze i pożary lasów, stają się coraz powszechniejsze. W Unii straty te wynoszą już średnio ponad 12 mld EUR rocznie⁴.

¹ IPCC, 2021: Climate change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [„Zmiana klimatu w 2021 r.: podstawy fizyczne zmiany klimatu. Wkład grupy roboczej I w szóste sprawozdanie oceniające Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu”].

² Szewczyk, W., Feyen, L., Matei, A., Ciscar, J.C., Mulholland, E., Soria, A. (2020), Economic analysis of selected climate impacts [„Analiza ekonomiczna wybranych skutków dla klimatu”], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, doi:10.2760/845605.

³ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

⁴ Komisja Europejska (2021), badanie PESETA IV „Climate change impacts and adaptation in Europe” [Skutki zmiany klimatu i przystosowanie się do niej w Europie], Wspólne Centrum Badawcze, Sewilla, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

Straty te mogą osiągnąć dodatkowe 175 mld EUR rocznie, co stanowi 1,38 % PKB Unii, jeżeli globalne ocieplenie osiągnie poziom 3°C powyżej poziomu przedindustrialnego, w porównaniu z 65 mld EUR w przypadku 2°C i 36 mld EUR rocznie w przypadku 1,5°C. Przyniosłoby to nieproporcjonalne szkody niektórym grupom, w szczególności osobom już będącym w trudnej sytuacji i regionom już stojącym w obliczu wyzwań.

- (3) W komunikacie Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. pt. „Europejski Zielony Ład” (zwanym dalej „Europejskim Zielonym Ładem”) określono strategię dla Unii, aby stała się ona pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu i aby przekształcić Unię w zrównoważone, sprawiedliwsze i zamożniejsze społeczeństwo, które szanuje ograniczenia planety. Potrzeba sprawiedliwej transformacji stanowi integralną część Europejskiego Zielonego Ładu, w którym podkreślono, że żadnej osoby ani żadnego miejsca nie należy pozostawiać w tyle. W Europejskim prawie o klimacie¹ określono wiążący cel ogólnounijny, jakim jest neutralność klimatyczna do 2050 r., oraz wiążący cel pośredni, jakim jest ograniczenie krajowych emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. Celem 8. unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r.² jest przyspieszenie zielonej transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, opartej na energii odnawialnej, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu oraz ochrona, przywrócenie i poprawa stanu środowiska.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

² Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. (Dz.U. L 114 z 12.4.2022, s. 22).

- (4) W świetle wojny napastniczej prowadzonej przez Rosję przeciwko Ukrainie w komunikacie Komisji z dnia 18 maja 2022 r. pt. „Plan REPowerEU” (zwanym dalej „Planem REPowerEU”) zgodnie z deklaracją wersalską z 10–11 marca 2022 r. określono środki mające na celu stopniowe wyeliminowanie zależności Unii od paliw kopalnych z Rosji poprzez dywersyfikację dostaw gazu i szybsze ograniczanie uzależnienia od paliw kopalnych, w tym poprzez upowszechnienie energetyki słonecznej i wiatrowej oraz pomp ciepła, dekarbonizację przemysłu oraz umożliwienie szybszego wydawania pozwoleń na projekty dotyczące energii ze źródeł odnawialnych.

- (5) Transformacja w kierunku gospodarki i społeczeństwa neutralnych dla klimatu wymaga kompleksowych środków z zakresu polityki oraz znacznych inwestycji w wielu obszarach, takich jak działania w dziedzinie klimatu, energia, transport, środowisko, przemysł, badania naukowe i innowacje¹. Aby zrealizować na poziomie Unii wiążący cel dotyczący 2030 r., w dniu 14 lipca 2021 r. Komisja wydała komunikat pt. „»Gotowi na 55«”: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”, jak również przedstawiła szereg powiązanych wniosków ustawodawczych” (zwanych dalej „pakietem »Gotowi na 55«”). „Pakiet »Gotowi na 55«” zawiera wnioski dotyczące aktualizacji odpowiedniego prawodawstwa, w tym unijnego systemu handlu emisjami (EU ETS)², dyrektyw w sprawie opodatkowania energii, efektywności energetycznej i energii odnawialnej, rozporządzenia w sprawie norm emisji CO₂ dla samochodów osobowych i dostawczych, rozporządzenia w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych pochodzących z działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem, dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych oraz rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego w odniesieniu do sektorów nieobjętych obecnym EU ETS, a mianowicie sektora transportu i sektora budowlanego.

¹ Na przykład jeżeli chodzi o infrastrukturę, szacuje się, że w tym dziesięcioleciu Unia będzie potrzebować dodatkowych inwestycji w wysokości 350 mld EUR rocznie na realizację celu redukcji emisji do 2030 r. tylko w odniesieniu do systemów energetycznych, a ponadto będzie potrzebować 130 mld EUR na osiągnięcie innych celów środowiskowych.

² Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii, decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i rozporządzenie (UE) 2015/757, COM(2021) 551 final.

Zawiera on również wnioski dotyczące nowych aktów ustawodawczych, w szczególności dotyczące wspierania stosowania czystszych paliw w sektorze lotnictwa i transportu morskiego, a także ustanowienia mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ i ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego, co jest bezpośrednio związane z proponowanym wprowadzeniem systemu handlu emisjami w odniesieniu do paliw stosowanych w budynkach i transporcie drogowym. „Pakiet »Gotowi na 55«”, w połączeniu ze środkami wdrażanymi na poziomie Unii w celu wspierania niezbędnych inwestycji publicznych i prywatnych oraz zachęcania do nich, ma umożliwić wspieranie i przyspieszanie rozwoju nowych rynków, na przykład czystych paliw i pojazdów niskoemisyjnych, tym samym prowadząc do obniżenia kosztów zrównoważonej transformacji zarówno dla przedsiębiorstw, jak i dla obywateli.

- (6) Na posiedzeniu w dniu 20 czerwca 2019 r. Rada Europejska zobowiązała się, w swoim „Nowym programie strategicznym na lata 2019–2024”, do zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, która będzie sprzyjać włączeniu społecznemu i w ramach której nikt nie zostanie pozostawiony w tyle. Na poziomie międzynarodowym państwa członkowskie poparły cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych i ratyfikowały porozumienie paryskie, w którym odniesiono się do konieczności sprawiedliwej transformacji w odniesieniu do pracowników oraz zapewniania godnej pracy i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy oraz do potrzeby przystosowania się i budowania zdolności w celu uwzględnienia aspektu płci. Wytyczne Międzynarodowej Organizacji Pracy określają ustanowione na poziomie międzynarodowym ramy polityczne sprawiedliwej transformacji w kierunku zrównoważonych środowiskowo gospodarek i społeczeństw dla wszystkich¹. Ponadto 54 sygnatariuszy (państwa i partnerzy społeczni) poparło „Śląską Deklarację na rzecz Solidarności i Sprawiedliwej Transformacji”², przyjętą podczas 24. Konferencji Stron (COP) UNFCCC w Katowicach, w tym Komisja w imieniu Unii i 21 indywidualnych państw członkowskich. Unia i 10 państw członkowskich podpisało deklarację w sprawie wspierania warunków sprawiedliwej transformacji na poziomie międzynarodowym, przyjętą podczas 26. COP UNFCCC w Glasgow, zobowiązując się do włączenia informacji na temat sprawiedliwej transformacji do sporządzanych co dwa lata sprawozdań z przejrzystości w kontekście sprawozdawczości dotyczącej ich polityk i środków mających na celu osiągnięcie ich ustalonych na poziomie krajowym wkładów.

¹ W wytycznych określono koncepcję sprawiedliwej transformacji i wezwano decydentów oraz partnerów społecznych do promowania sprawiedliwej transformacji na poziomie globalnym.

² Zob. dokument ST 14545/2018 REV 1.

- (7) Sprawiedliwość i solidarność to podstawowe zasady polityki Unii w zakresie zielonej transformacji oraz warunek szerokiego i trwałego poparcia publicznego. W Europejskim Zielonym Ładzie podkreślono, że transformacja musi przebiegać zarazem w sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu sposób, a na pierwszym miejscu należy stawiać ludzi i nie wolno tracić z oczu regionów, sektorów przemysłu, pracowników, gospodarstw domowych i konsumentów, którzy będą borykać się z największymi trudnościami. Ponadto w komunikacie Komisji z dnia 14 stycznia 2020 r. pt. „Silna Europa socjalna na rzecz sprawiedliwej transformacji” podkreślono, że dzięki wdrożeniu Europejskiego Zielonego Ładu Europa będzie dysponowała narzędziami, które pozwolą jej realizować ambitne zamierzenia, jeżeli chodzi o pozytywną konwergencję społeczno-gospodarczą, sprawiedliwość społeczną i wspólny dobrobyt. Komunikat Komisji z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie godnej pracy na całym świecie na rzecz globalnej sprawiedliwej transformacji i zrównoważonej odbudowy stawia propagowanie godnej pracy na całym świecie w centrum sprawiedliwej transformacji oraz zrównoważonej i odpornej, sprzyjającej włączeniu społecznemu odbudowy po pandemii.

- (8) W komunikacie Komisji z dnia 4 marca 2023 r. pt. „Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych”¹ podkreślono, że jedność, koordynacja i solidarność są potrzebne, aby wejść w bardziej ekologiczną i bardziej cyfrową dekadę, w której Europejczycy będą mogli prosperować. Zaproponowano w nim trzy główne cele UE na 2030 r., a mianowicie: do 2030 r. co najmniej 78 % ludności w wieku 20–64 lat powinno mieć zatrudnienie²; co najmniej 60 % wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach³; oraz liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym powinna do 2030 r. ulec zmniejszeniu o co najmniej 15 mln⁴. Te główne cele na 2030 r. zostały przyjęte z zadowoleniem przez przywódców Unii w deklaracji z Porto z dnia 8 maja 2021 r. na nieformalnym spotkaniu szefów państw i rządów w Porto w dniach 7–8 maja 2021 r. i przez Radę Europejską w konkluzjach z dnia 24–25 czerwca 2021 r.

¹ Europejski filar praw socjalnych, ogłoszony i podpisany przez Radę, Parlament Europejski i Komisję na szczycie w Göteborgu w listopadzie 2017 r., jest unijnym kompasem na drodze w kierunku silnej Europy socjalnej.

² Aby osiągnąć ten ogólny cel, Europa musi dążyć do zmniejszenia o co najmniej połowę różnicy wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn w porównaniu z 2019 r.; do zmniejszenia do 9 % odsetka młodzieży (15–29 lat) niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się (młodzież NEET) oraz do zwiększenia oferty wczesnej formalnej edukacji i opieki nad dzieckiem.

³ W szczególności co najmniej 80 % osób w wieku 16–74 lata powinno posiadać podstawowe umiejętności cyfrowe, a także należy w dalszym ciągu ograniczać zjawisko wczesnego kończenia nauki i zwiększać uczestnictwo w kształceniu średnim II stopnia.

⁴ Spośród 15 mln osób, które należy wydobyć z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, co najmniej 5 mln powinny stanowić dzieci.

- (9) Przy zastosowaniu odpowiednich polityk towarzyszących¹ zielona transformacja mogłaby skutkować stworzeniem łącznie około 1 mln dodatkowych miejsc pracy wysokiej jakości² w Unii do 2030 r. i 2 mln do 2050 r.³ w sektorach takich jak budownictwo, technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT) lub energia odnawialna, łagodząc jednocześnie przedłużający się spadek liczby miejsc pracy wymagających średnich kwalifikacji w wyniku automatyzacji i transformacji cyfrowej. W scenariuszu pesymistycznym skutki zielonej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej w połączeniu z nieodpowiednią kombinacją środków z różnych dziedzin polityki mogą jednak oznaczać spadek PKB na poziomie do 0,39 % w Unii oraz utratę miejsc pracy na poziomie do 0,26 %⁴.

¹ Komunikat Komisji z dnia 14 lipca 2021 r. pt. „»Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”.

² Dokument roboczy służb Komisji, ocena skutków towarzysząca komunikatowi „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli”, SWD(2020) 176 final. Prognozy na podstawie E-QUEST z wykorzystaniem scenariusza „niższego opodatkowania siły roboczej o niskich umiejętnościach”.

³ Komisja Europejska (2019), „Zrównoważony wzrost gospodarczy dla wszystkich: wybory dotyczące przyszłości Europy o wymiarze społecznym, Zatrudnienie i kwestie społeczne w Europie w roku 2019”, 4 lipca 2019 r. Na podstawie szczegółowej analizy towarzyszącej komunikatowi Komisji COM(2018) 773.

⁴ SWD(2020) 176 final.

- (10) Skutki zielonej transformacji na działalność gospodarczą i zatrudnienie będą różne w zależności od sektora, zawodu, regionu i państwa, co oznacza zmiany miejsc pracy w obrębie sektorów i ekosystemów przemysłowych, a także znaczne realokacje siły roboczej między nimi¹. Restrukturyzacja i dostosowanie w odnośnych przedsiębiorstwach, sektorach i ekosystemach wymaga opracowania nowych modeli biznesowych i znacznych realokacji siły roboczej między sektorami i regionami. Na przykład utrata miejsc pracy jest oczekiwana w niektórych sektorach górnictwa lub produkcji energii z paliw kopalnych, a także w częściach sektora motoryzacyjnego. Z drugiej strony oczekuje się nowych możliwości zatrudnienia w działalności związanej z zatrzymaniem wartości w obiegu zamkniętym oraz w zrównoważonym transporcie i produkcji energii. Państwa członkowskie powinny zatem stosować szczegółowe podejścia, koncentrując się na poszczególnych regionach i ekosystemach, których to dotyczy, we współpracy z partnerami społecznymi lub władzami lokalnymi i regionalnymi oraz zainteresowanymi stronami.

¹ SWD(2020) 176 final.

- (11) Poprzez tworzenie wysokiej jakości możliwości zatrudnienia dla wszystkich, a jednocześnie wdrażanie środków mających na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego i transportowego oraz zapobieganie mu zielona transformacja może przyczynić się do zwiększenia dochodów i ogólnego zmniejszenia nierówności i ubóstwa¹. Może ona zatem pomóc w rozwiązaniu problemu istniejących wcześniej nierówności społeczno-gospodarczych i wykluczenia społecznego, poprawie zdrowia i dobrostanu oraz promowaniu równości, w tym równości płci. Szczególną uwagę należy zwrócić na niektóre grupy społeczne, zwłaszcza te już będące w trudnej sytuacji. Dotyczy to przede wszystkim gospodarstw domowych o niskich i niższych średnich dochodach, które przeznaczają dużą część dochodu na podstawowe usługi, takie jak energia, transport i mieszkalnictwo, a także mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Wyniki modelowania pokazują, że to, czy podatki na ochronę środowiska są progresywne czy regresywne, będzie w dużej mierze zależało od konstrukcji instrumentu, w tym np. od zakresu, w jakim obniżki podatku dochodowego lub inne możliwości recyklingu dochodów są ukierunkowane na osoby o niższych dochodach².

¹ Komisja Europejska (2019), „Zrównoważony wzrost gospodarczy dla wszystkich: wybory dotyczące przyszłości Europy o wymiarze społecznym, Zatrudnienie i kwestie społeczne w Europie w roku 2019”, rozdział 5, 4 lipca 2019 r., i Komisja Europejska (2020), „Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy”, Employment and Social Developments in Europe 2020 [„Nie zostawiając nikogo w tyle i mierząc wyżej: sprawiedliwość i solidarność w europejskiej społecznej gospodarce rynkowej”, Zatrudnienie i kwestie społeczne w Europie w roku 2020], rozdział 4.2.2, 15 września 2020 r. Ogólne ubóstwo w tym kontekście mierzy się za pomocą uzgodnionego wskaźnika zagrożenia ubóstwem zgodnie ze wskaźnikami tablicy wskaźników społecznych i powiązanych głównym celem na 2030 r. w ramach planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych.

² IEEP (2021), „Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay” [Zielone opodatkowanie i inne instrumenty ekonomiczne: internalizacja kosztów środowiskowych w celu skłonienia zanieczyszczającego do zapłaty].

- (12) Działalność związana z zatrzymaniem wartości w obiegu zamkniętym, w tym modele biznesowe obejmujące naprawę, ponowne wykorzystanie, regenerację produktów i serwisację, może sprzyjać zrównoważonemu i przystępnemu cenowo dostępowi do towarów i usług. Przyczynia się ona także do powstawania miejsc pracy i możliwości na różnych poziomach umiejętności, w tym dla kobiet, osób z niepełnosprawnościami i grup będących w trudnej sytuacji, za pośrednictwem działających w tych obszarach podmiotów społecznych. Dzięki propagowaniu produktów o zamkniętym cyklu życia działalność taka znacznie ogranicza emisję dwutlenku węgla, a tworzone miejsca pracy znajdują się w pobliżu produktów, które trzeba konserwować, odnawiać lub udostępniać.
- (13) Według najnowszych danych dostępnych w europejskich badaniach dochodów i warunków życia na lata 2019–2020 ubóstwo energetyczne dotknęło około 8 % ludności Unii, to jest ponad 35 mln osób, które nie były w stanie w odpowiedni sposób ogrzać domów, przy czym istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi i między grupami objętymi określonymi progami podatkowymi¹. Ogólnie rzecz biorąc, Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego szacuje, na podstawie zestawu wskaźników, że ponad 50 mln gospodarstw domowych w Unii doświadcza ubóstwa energetycznego². Ubóstwo energetyczne, wynikające z połączenia niskich dochodów, dużego udziału dochodu do dyspozycji wydawanego na energię i niskiej efektywności energetycznej, od pewnego czasu stanowi poważne wyzwanie dla Unii. Ponadto ryzyko ubóstwa energetycznego wzrasta wraz z wysokimi i niestabilnymi cenami energii, które wynikają z wielu czynników, w tym czynników związanych z wojną napastniczą prowadzoną przez Rosję przeciwko Ukrainie i późniejszą reakcją polityczną Unii. Ta forma ubóstwa dotyka nie tylko gospodarstwa domowe o niskich dochodach, ale także gospodarstwa domowe o niższych średnich dochodach w wielu państwach członkowskich.

¹ Ponadto aż do 6,2 % osób mieszkających w Unii, tj. ponad 27 mln osób, zalega z zapłatą rachunków za media.

² Komisja Europejska, sprawozdanie roczne EPOV:Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu w Unii Europejskiej:Aktualna sytuacja i działania, 2019 r., s. 6.

Gospodarstwa domowe o ponadprzeciętnych potrzebach energetycznych, do których należą rodziny z dziećmi, w tym rodziny niepełne, osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze, są również bardziej narażone na ubóstwo energetyczne¹ i jego skutki. Kobiety, w szczególności samotnie wychowujące dzieci, podobnie jak starsze kobiety², są także szczególnie dotknięte ubóstwem energetycznym. Oprócz ubóstwa energetycznego coraz częściej mówi się o ubóstwie transportowym, kiedy to pewne kategorie ludności nie są w stanie uzyskać dostępu do poziomu usług transportowych niezbędnego pod względem społecznym i materialnym. Bez odpowiednich środków towarzyszących, mających na celu łagodzenie ubóstwa energetycznego i ubóstwa transportowego oraz zapobieganie im, istnieje ryzyko pogłębienia się tych form ubóstwa, zwłaszcza z powodu internalizacji kosztów emisji w kształtowaniu się cen lub kosztów przystosowania się do bardziej wydajnych i mniej emisyjnych alternatyw.

¹ Zob. sprawozdanie z warsztatu na temat ubóstwa energetycznego, zorganizowanego w dniu 9 listopada 2016 r. dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) Parlamentu Europejskiego.

² Zob. Perspektywa płci w dostępie do energii w UE (europa.eu), Płeć i energia, Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (europa.eu), GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf (oecd.org).

- (14) Zasady sprawiedliwości, spójności i solidarności społecznej są silnie zakorzenione w strukturze odpowiednich ram klimatycznych, energetycznych i środowiskowych na poziomie Unii, w tym poprzez zasadę „zanieczyszczający płaci” i wspólny wysiłek redukcyjny państw członkowskich, jak również w niektórych przypadkach redystrybucji uprawnień w ramach EU ETS na potrzeby solidarności, wzrostu i połączeń międzysystemowych w Unii oraz ich wykorzystaniu na potrzeby funduszu modernizacyjnego, który przyczynia się do zaspokojenia znaczących potrzeb inwestycyjnych państw członkowskich o niższych dochodach w zakresie modernizacji ich systemów energetycznych. Ponadto ramy prawodawstwa Unii w zakresie energii dają państwom członkowskim narzędzia służące zapewnieniu ochrony dotkniętych ubóstwem energetycznym odbiorców będących gospodarstwami domowymi znajdującymi się w trudnej sytuacji, przy jednoczesnym unikaniu zakłóceń rynku. Narzędzia te pomagają w ułatwieniu zielonej transformacji, a równocześnie mają na celu dostarczenie środków do zapewnienia niezbędnej ochrony w bardziej ogólnym ujęciu, jak pokazuje na przykład komunikat Komisji z dnia 13 października 2021 r. pt. „Reakcja na rosnące ceny energii: zestaw działań i środków wsparcia” oraz Plan REPowerEU.

- (15) Państwa członkowskie mają do dyspozycji szereg narzędzi służących do nakreślenia i koordynacji działań na rzecz sprawiedliwej transformacji. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu przygotowywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999¹ powinny zawierać ocenę liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz określenie środków niezbędnych do tego, aby zająć się społecznymi i terytorialnymi skutkami transformacji energetycznej.
- W terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji przygotowanych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056² należy wskazać terytoria kwalifikujące się do wsparcia w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji do 2027 r. W finansowanych przez NextGenerationEU krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności przygotowanych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241³ określa się reformy i inwestycje mające na celu wspieranie zielonej transformacji, wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, spójności społecznej i terytorialnej, odporności i perspektyw dla następnego pokolenia, z przewidywaną realizacją do 2026 r. Niektóre działania na rzecz sprawiedliwej transformacji są ponadto wdrażane w kontekście innych programów i inicjatyw, w szczególności funduszy w ramach polityki spójności.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 1).

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

- (16) Opierając się w szczególności na zasadach i strategiach Europejskiego Zielonego Ładu i Europejskiego filaru praw socjalnych, można usprawnić kształtowanie polityki w sposób kompleksowy i przekrojowy oraz zapewnić spójność działań w zakresie wydatków na poziomie unijnym i krajowym. W komunikacie Komisji z dnia 17 września 2020 r. pt. „Ogólnounijna ocena krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Siła napędowa zielonej transformacji i wsparcie odbudowy gospodarki dzięki zintegrowanemu planowaniu w dziedzinie energii i klimatu” Komisja uznając, że ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu zawierają pewne wskaźniki i strategie dotyczące ubóstwa energetycznego, stwierdziła, że nie zawsze określono w nich jasny priorytet potrzeb w zakresie finansowania w odniesieniu do sprawiedliwej transformacji, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji lub wsparcia dostosowań na rynku pracy. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji powinny koncentrować się na wybranych terytoriach, a zatem nie oczekuje się, że będą zawierały ogólną strategię i politykę na rzecz sprawiedliwej transformacji na poziomie krajowym. Choć reformy i inwestycje, które te plany wspierają i pomagają finansować, mają na celu zapewnienie trwałego wpływu, zarówno terytorialne plany sprawiedliwej transformacji, jak i plany odbudowy i zwiększania odporności są ograniczone w czasie.

- (17) Sprawiedliwa transformacja w kierunku neutralności klimatycznej Unii do 2050 r. zapewni, aby nikt nie został pozostawiony w tyle, w szczególności osoby pracujące i gospodarstwa domowe najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji, zwłaszcza już będące w trudnej sytuacji. W tym celu, jak określono w niniejszym zaleceniu, państwa członkowskie powinny wprowadzić kompleksowe pakiety polityczne¹, wzmocnić elementy przekrojowe, które służą promowaniu sprawiedliwej zielonej transformacji, oraz optymalnie wykorzystywać finansowanie publiczne i prywatne. Pakiety polityczne powinny uwzględniać te osoby i gospodarstwa domowe, które są najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji, szczególnie w związku z utratą miejsc pracy, ale także zmianą warunków pracy lub nowymi wymogami dotyczącymi zadań w miejscu pracy, jak również te, które są narażone na niekorzystny wpływ na dochód do dyspozycji, wydatki i dostęp do podstawowych usług. Wśród grup najbardziej obciążonych skutkami transformacji pakiety polityczne powinny w szczególności, ale nie tylko, uwzględniać osoby i gospodarstwa domowe będące w trudnej sytuacji, zwłaszcza osoby najbardziej oddalone od rynku pracy, na przykład ze względu na ich umiejętności, warunki panujące na rynku pracy na danym terytorium lub inne cechy, takie jak płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, przekonania religijne lub wyznanie, niepełnosprawność, wiek czy orientacja seksualna. Ponadto do osób i gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji można zaliczyć osoby żyjące w ubóstwie lub ubóstwie energetycznym bądź zagrożone takim ubóstwem, zmagające się z przeszkodami w zakresie mobilności lub przeciążone wydatkami mieszkaniowymi, w tym rodziny niepełne, przy czym osobami samotnie wychowującymi dzieci częściej są kobiety. Pakiety polityczne powinny być dostosowane do warunków lokalnych, z uwzględnieniem potrzeb najbardziej wrażliwych i oddalonych części Unii, w tym regionów najbardziej oddalonych i wysp.

¹ W szczególności roczne strategie zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2021 i 2022 r., zalecenia dla strefy euro z 2021 r. oraz zalecenia krajowe.

(18) Aktywne wsparcie na rzecz zatrudnienia wysokiej jakości powinno koncentrować się na pomocy pracownikom, osobom poszukującym pracy, osobom niekształcącym się, niepracującym ani nieszkolącym się oraz osobom samozatrudnionym, które są najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji. W szczególności wsparcia w celu poprawy ich zdolności do zatrudnienia oraz znalezienia pracy, zgodnie z zaleceniem Komisji (UE) 2021/402¹, wymagają osoby niedostatecznie reprezentowane, takie jak kobiety, pracownicy o niskich umiejętnościach, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze lub osoby o stosunkowo niskiej zdolności do adaptacji do zmian na rynku pracy. Opierając się na poprzednich wytycznych dotyczących polityki, w szczególności na tych zaleceniach i decyzjach Rady (UE) 2020/1512² i (UE) 2021/1868³, pakiety polityczne powinny zatem obejmować dostosowane do potrzeb środki wspierające zachęty do zatrudniania i zmiany pracy oraz wspierania przedsiębiorczości, skierowane w szczególności do kobiet lub osób z niepełnosprawnościami, a także środki na rzecz tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, w szczególności dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także na terytoriach najbardziej obciążonych skutkami transformacji. Takie środki, w połączeniu z odpowiednim wsparciem Unii, mogą również mieć zasadnicze znaczenie dla sprostania wyzwaniom na rynku pracy, takim jak wyzwania wynikające z napływu uchodźców ukraińskich, w szczególności w najbardziej dotkniętych tym problemem państwach członkowskich. Powinny one również sprzyjać skutecznemu wdrożeniu i egzekwowaniu istniejących przepisów dotyczących warunków pracy oraz wspierać społecznie odpowiedzialną restrukturyzację zgodnie z istniejącymi przepisami i normami. Partnerzy społeczni mają do odegrania istotną rolę w zakresie przyczyniania się do rozwiązania, w drodze dialogu, problemów związanych z zatrudnieniem i społecznymi konsekwencjami wyzwań, jakie niesie ze sobą zielona transformacja.

¹ Zalecenie Komisji (UE) 2021/402 z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie skutecznego aktywnego wspierania zatrudnienia w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (EASE) (Dz.U. L 80 z 8.3.2021, s. 1).

² Decyzja Rady (UE) 2020/1512 z dnia 13 października 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L 344 z 19.10.2020, s. 22).

³ Decyzja Rady (UE) 2021/1868 z dnia 15 października 2021 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L 379 z 26.10.2021, s. 1).

(19) Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby pracownicy zdobyli umiejętności niezbędne do osiągnięcia zielonej transformacji, ma zagwarantowanie wszystkim dostępu do charakteryzującej się wysoką jakością edukacji włączającej, szkolenia i uczenia się przez całe życie. W związku z tym należy uwzględnić aspekty sprawiedliwej transformacji w procesie opracowywania i wdrażania krajowych strategii na rzecz umiejętności, uwzględniając propozycje Komisji zawarte w „Europejskim programem na rzecz umiejętności”¹ i w „Nowej zaktualizowanej strategii przemysłowej”². Istotnym czynnikiem wspierającym będą też partnerstwa na rzecz umiejętności określone w pakcie na rzecz umiejętności. Aktualne informacje i prognozy dotyczące rynku pracy i umiejętności, w tym na poziomie regionalnym, sektorowym i zawodowym, umożliwiają identyfikację i prognozowanie odpowiednich potrzeb w zakresie umiejętności przekrojowych i specyficznych dla danego zawodu, w tym stanowią podstawę do dostosowania programów nauczania do potrzeb w zakresie umiejętności związanych z zieloną transformacją. Kształcenie i szkolenie zawodowe powinno rozwijać wśród młodzieży i dorosłych, przede wszystkim kobiet i pracowników o niskich umiejętnościach, umiejętności potrzebne do opanowania zielonej transformacji zgodnie z zaleceniami Rady 2020/C 4170/01³.

¹ Komunikat Komisji z dnia 1 lipca 2020 r. pt. „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności”.

² Komunikat Komisji z dnia 5 maja 2021 r. pt. „Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r.: tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy”.

³ Zalecenie Rady 2020/C 417/01 z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności (Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1).

Przygotowanie zawodowe i płatne staże, w których stawia się zdecydowany nacisk na elementy szkoleniowe, w szczególności dla osób młodych, ułatwiają przepływy na rynku pracy, zwłaszcza w kierunku rodzajów działalności przyczyniających się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych oraz w kierunku sektorów, w których występują szczególne niedobory kwalifikacji. Należy promować zwiększanie uczestnictwa dorosłych w uczeniu się przez całe życie, aby zaspokoić potrzeby w zakresie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania, między innymi przez umożliwienie zainteresowanym uczestnictwa w szkoleniach dostosowanych do ich potrzeb oraz – w stosownych przypadkach – za pomocą krótkich kursów, których jakość będzie gwarantowana, w zakresie umiejętności związanych z zieloną transformacją, z uwzględnieniem rekomendacji Rady (UE) 2022/...¹⁺, co ma na celu ułatwienie oceny wartości i uznawanie wyników takich kursów.

¹ Zalecenie Rady (UE) 2022/... w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zdolności do zatrudnienia (Dz. U. ...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer zalecenia zamieszczonego w dokumencie ST 9237/22, a w przypisie – numer, datę i adres publikacyjny w Dz.U. tego zalecenia.

(20) Należy dokonać przeglądu struktury systemów ulg podatkowych i systemów ochrony socjalnej pod kątem szczególnych potrzeb wynikających z zielonej transformacji, z uwzględnieniem również zasady „zanieczyszczający płaci” oraz konieczności zapewnienia, aby w ramach polityk towarzyszących nie wprowadzano dotacji do korzystania z paliw kopalnych, nie uzależniano konsumentów od określonej technologii, nie zmniejszono zachęt do renowacji budynków oraz zastępowania systemów energii cieplnej ani nie zmniejszono zachęt w ramach ogólnych środków w zakresie efektywności energetycznej. Połączenie różnych strategii politycznych może zapewnić wsparcie dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji i pracowników najbardziej obciążonych skutkami zielonej transformacji. W zależności od sytuacji krajowej i indywidualnej, mogłoby to na przykład obejmować zastąpienie opodatkowania pracy opodatkowaniem na cele klimatyczne i środowiskowe zgodnie z wnioskiem dotyczącym zmiany dyrektywy w sprawie opodatkowania energii¹, przegląd systemów na wypadek bezrobocia lub, w razie potrzeby, tymczasowe i ukierunkowane bezpośrednio wsparcie dochodu. Systemy ochrony socjalnej, w tym polityki włączenia społecznego, mogą być oceniane i w stosownych przypadkach dostosowywane w świetle zielonej transformacji, szczególnie w celu zapewnienia bezpieczeństwa dochodów, zwłaszcza podczas zmiany pracy, oraz w celu zapewnienia odpowiednich usług społecznych, zdrowotnych i usług w zakresie opieki za pośrednictwem odpowiedniej infrastruktury społecznej, w szczególności na terytoriach najbardziej obciążonych skutkami transformacji, na przykład na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych, takich jak regiony najbardziej oddalone, aby zapobiec wykluczeniu społecznemu i przeciwdziałać zagrożeniom dla zdrowia. Aby zapobiegać wykluczeniu społecznemu dzieci i zwalczać to wykluczenie, inwestycje w infrastrukturę społeczną dla dzieci mają na celu zapewnienie dzieciom potrzebującym dostępu do kluczowych usług, zgodnie z zaleceniem Rady (UE) 2021/1004².

¹ Takie zastąpienie opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej opodatkowaniem na cele klimatyczne i środowiskowe przewiduje wniosek dotyczący dyrektywy Rady w sprawie restrukturyzacji unijnych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (wersja przekształcona), COM(2021) 563 final.

² Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci (Dz.U. L 223 z 22.6.2021, s. 14).

- (21) Aby zbudować fizyczną i finansową odporność na nieodwracalne skutki zmiany klimatu w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu, należy promować rozwiązania w zakresie świadomości ryzyka, ograniczania ryzyka i przeniesienia ryzyka, w szczególności przez zwiększenie dostępności rozwiązań ubezpieczeniowych oraz inwestycje w zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i dostosowanie się do niego, w celu ograniczenia fizycznych skutków zmiany klimatu, tym samym zmniejszając straty oraz luki w ochronie przed ryzykiem klimatycznym, z uwzględnieniem mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także obszarów wiejskich i regionów oddalonych, takich jak regiony najbardziej oddalone i wyspy. Aby lepiej zapobiegać wstrząsom związanym z klimatem, lepiej się na nie przygotować i lepiej na nie reagować, należy wzmocnić zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, w tym systemy ochrony ludności na poziomie krajowym unijnym.

(22) Każdy ma prawo dostępu do podstawowych usług dobrej jakości, w tym energii, transportu, wody, urządzeń sanitarnych, usług finansowych i usług łączności cyfrowej, a osoby potrzebujące powinny otrzymać wsparcie w zakresie równego dostępu do tych usług¹. Ponadto należy zapewnić osobom potrzebującym dostęp do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości². Ponadto gospodarstwa domowe o niskich i średnich dochodach, odbiorcy wrażliwi, w tym użytkownicy ostateczni, osoby zmagające się z ubóstwem energetycznym lub zagrożone takim ubóstwem oraz osoby mieszkające w mieszkaniach socjalnych mogą zyskać dzięki stosowaniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Oprócz ochrony odbiorców energii i wzmocnienia ich pozycji, konieczne są konkretne środki służące zapobieganiu ubóstwu energetycznemu i zwalczaniu jego przyczyn, w szczególności polegające na promowaniu inwestycji ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej, głównie w sektorze mieszkalnictwa socjalnego. Zaproponowane zmiany dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej³ oraz dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków⁴ mają również na celu usunięcie głównych barier pozagospodarczych utrudniających renowację, takich jak rozdział zachęt, w tym na linii właściciel–najemca, oraz struktury współwłasności. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na kobiety i poszczególne grupy, które są w większym stopniu zagrożone ubóstwem energetycznym, takie jak osoby z niepełnosprawnościami, rodziny niepełne, osoby starsze, dzieci oraz osoby wywodzące się z mniejszości rasowych lub etnicznych.

¹ Europejski filar praw socjalnych uroczyste ogłoszony przez Parlament Europejski i Radę oraz Komisję w dniu 17 listopada 2017 r., zasada 20.

² Europejski filar praw socjalnych uroczyste ogłoszony przez Parlament Europejski i Radę oraz Komisję w dniu 17 listopada 2017 r., zasada 19 lit. a).

³ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej (wersja przekształcona), COM(2021) 558 final.

⁴ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona), COM(2021) 802 final.

Istniejącym i pojawiającym się wyzwaniom związanym z mobilnością można sprostać za pomocą środków wsparcia i rozwoju niezbędnej infrastruktury takiej jak transport publiczny. Kluczowe znaczenie dla zapewnienia wszystkim korzyści z zielonej transformacji i udziału w niej mają przystępność cenowa, dostępność i bezpieczeństwo mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz różnych rodzajów transportu, w tym transportu prywatnego i publicznego. Znaczącą rolę w tym kontekście odgrywa mobilność w miastach, co znalazło również odzwierciedlenie w komunikacie Komisji z dnia 14 grudnia 2021 r. pt. „Europejskie ramy mobilności w miastach”.

- (23) Podejście do sprawiedliwej transformacji obejmujące całe społeczeństwo powinno wspierać środki z zakresu polityki w oparciu o koordynację procesu kształtowania polityki i wzmocnione zdolności operacyjne na wszystkich poziomach i we wszystkich odpowiednich obszarach polityki, powierzając również aktywną rolę władzom lokalnym i regionalnym. Powinno ono również opierać się na zaangażowaniu partnerów społecznych na wszystkich poziomach i etapach, a także na skutecznym i znaczącym udziale społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanych stron. Taka koordynacja i zaangażowanie mogłyby zapewnić, aby zasady sprawiedliwości i solidarności zawarte w Europejskim Zielonym Ładzie były od samego początku uwzględniane w kształtowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu polityki, stanowiąc podstawę szerokiego i długoterminowego wsparcia dla sprzyjających włączeniu społecznemu polityk służących przeprowadzeniu zielonej transformacji.
- (24) Zasadnicze znaczenie dla wprowadzenia rozsądnej polityki społecznej i polityki rynku pracy, która zagwarantuje sprawiedliwą i sprzyjającą włączeniu społecznemu transformację, ma zapewnienie solidnej bazy dowodowej. Do realizacji tego celu posłuży stopniowe harmonizowanie i zwiększanie spójności definicji, pojęć, klasyfikacji i metod, w szczególności w oparciu o zalecenie Komisji (UE) 2020/1563¹, które ułatwia przeprowadzanie ocen i sprawia, że są one bardziej porównywalne. Dalsze działania w zakresie badań naukowych i innowacji mogą przyczynić się do poszerzenia bazy wiedzy, która może zostać wykorzystana w polityce i dyskursie publicznym. Z kolei wymiana informacji ze społeczeństwem w całej jego różnorodności oraz z kluczowymi zainteresowanymi stronami, na przykład na temat wyników ocen, prognozowania i monitorowania, może przyczynić się do kształtowania polityki i zapewnienia odpowiedzialności.

¹ Zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35).

- (25) Niezbędne są dane i wskaźniki o odpowiednim stopniu szczegółowości i wysokiej jakości, segregowane ze względu na płeć, w szczególności do oceny skutków w zakresie zatrudnienia oraz skutków społecznych i dystrybucyjnych polityki klimatycznej. Takie dane i wskaźniki nie są obecnie w pełni dostępne. Na przykład, choć poczyniono pewne postępy w zakresie pomiaru ubóstwa energetycznego, można by opracować wskaźniki służące do oceny ubóstwa transportowego, zgodnie z warunkami krajowymi. Monitorowanie i ocenę można wzmocnić za pomocą szeregu działań skoncentrowanych na wskaźnikach, tablicach wskaźników, a także projektach pilotażowych na małą skalę i eksperymentach politycznych. Działania te powinny opierać się na istniejących tablicach wskaźników, takich jak tablica wskaźników społecznych i tablica wskaźników Europejskiego Zielonego Ładu, które zawierają istotne informacje na temat konkretnych aspektów polityki w zakresie sprawiedliwej transformacji, lub też mogą czerpać z takich tablic.

- (26) Szczególne znaczenie w świetle znacznych potrzeb inwestycyjnych wynikających z zielonej transformacji mają optymalne i efektywne wykorzystanie finansowania publicznego i prywatnego oraz uruchomienie wszystkich dostępnych zasobów i ich skuteczne wdrożenie. Na poziomie unijnym odpowiednie działania są wspierane z budżetu Unii i w ramach inicjatywy NextGenerationEU. Będą one realizowane w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), mechanizmu sprawiedliwej transformacji, w tym Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności, Wsparcia na rzecz odbudowy służącej spójności oraz terytoriom Europy (REACT-EU), ERASMUS+ i Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników (EFG), programu LIFE, programu „Horyzont Europa”, funduszu modernizacyjnego i funduszu innowacyjnego¹ oraz funduszy w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR). Ponadto Komisja wspiera państwa członkowskie za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego, zapewniając im dostosowaną do potrzeb wiedzę ekspercką niezbędną do opracowania i wdrożenia reform, w tym reform promujących sprawiedliwą transformację w celu osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla.

¹ Fundusz ten nie jest objęty budżetem Unii ani NextGenerationEU.

- (27) Europejski semestr stanowi ramy koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia Unii. Będzie on nadal odgrywał tę rolę w fazie odbudowy i przyspieszenia transformacji ekologicznej i cyfrowej, koncentrując się na czterech wymiarach konkurencyjnego zrównoważonego rozwoju i wspierając jednocześnie realizację celów zrównoważonego rozwoju. W ramach europejskiego semestru Komisja będzie ściśle monitorować społeczno-gospodarcze wyniki i skutki, a w stosownych przypadkach zaproponuje ukierunkowane zalecenia dla poszczególnych krajów w celu zapewnienia, aby nikt nie został pozostawiony w tyle. Jednym z priorytetów będzie komplementarność ze środkami wspieranymi w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Realizacja niniejszego zalecenia będzie zatem w stosownych przypadkach monitorowana w kontekście europejskiego semestru, w tym w ramach odpowiednich komitetów, w zakresie ich odpowiednich kompetencji, na podstawie adekwatnych ocen, ewaluacji wpływu polityki, a także stanu wdrożenia wytycznych przedstawionych w niniejszym zaleceniu. Ustalenia dotyczące monitorowania nie spowodują dodatkowych zbędnych obciążeń administracyjnych dla państw członkowskich.
- (28) Ponadto w ramach projektu i ostatecznej aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu odpowiednio w latach 2023 i 2024, zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999, państwa członkowskie powinny skorzystać z niniejszego zalecenia, aby rozważyć uwzględnienie ocen skutków w zakresie zatrudnienia, skutków społecznych i dystrybucyjnych oraz aspektów sprawiedliwej transformacji we wszystkich pięciu wymiarach unii energetycznej, a także dalej wzmacniać środki z zakresu polityki służące przeciwdziałaniu tym skutkom, ze szczególnym ukierunkowaniem na ubóstwo energetyczne.

- (29) Co więcej, monitorowanie wdrażania niniejszego zalecenia może opierać się na istniejących dowodach w kontekście ustanowionych procesów wielostronnego nadzoru, takich jak europejski semestr. Rada lub Komisja mogą zwrócić się do Komitetu ds. Zatrudnienia i Komitetu Ochrony Socjalnej, zgodnie z – odpowiednio – art. 150 i 160 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz we współpracy z innymi właściwymi komitetami, w szczególności z Komitetem Polityki Gospodarczej, o przeanalizowanie w ramach ich odpowiednich kompetencji wdrożenia niniejszego zalecenia na podstawie odpowiedniej sprawozdawczości Komisji i innych narzędzi wielostronnego nadzoru. Również w tym kontekście Komisja pracuje nad zwiększeniem dostępności danych, segregowanych ze względu na płeć, ich aktualizacją i wykorzystaniem istniejących ram i wytycznych metodologicznych, w tym do pomiaru ubóstwa energetycznego i transportowego oraz nierówności w zakresie środowiska, a także do oceny skuteczności i rzeczywistego wpływu środków z zakresu polityki,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

CELE

- 1) Zgodnie z zasadami Europejskiego Zielonego Ładu i Europejskiego filaru praw socjalnych niniejsze zalecenie ma zapewnić, aby transformacja Unii w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i zrównoważonej środowiskowo do 2050 r. była sprawiedliwa i aby nikt nie został pozostawiony w tyle.
- 2) W tym celu wzywa się państwa członkowskie do przyjęcia i – w stosownych przypadkach w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi – wdrożenia kompleksowych i spójnych pakietów politycznych, uwzględniających zatrudnienie i aspekty społeczne, aby promować sprawiedliwą transformację we wszystkich obszarach polityki, w szczególności w zakresie klimatu, energii i ochrony środowiska, a także aby optymalnie wykorzystać finansowanie publiczne i prywatne.

DEFINICJE

- 3) Do celów niniejszego zalecenia stosuje się następujące definicje:
 - a) „zielona transformacja” oznacza transformację gospodarki i społeczeństwa Unii w kierunku osiągnięcia celów klimatycznych i środowiskowych przede wszystkim za pomocą strategii politycznych i inwestycji, zgodnie z Europejskim prawem o klimacie, w którym wprowadzono zobowiązanie do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., z Europejskim Zielonym Ładem i zobowiązaniami międzynarodowymi, w tym z porozumieniem paryskim, innymi wielostronnymi umowami środowiskowymi oraz celami zrównoważonego rozwoju;

- b) „cele klimatyczne i środowiskowe” oznaczają sześć celów określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹, mianowicie: łagodzenie zmiany klimatu, adaptacja do zmian klimatu; zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich; przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym; zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola; oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów;
- c) „osoby i gospodarstwa domowe najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji” oznaczają osoby i gospodarstwa domowe, których skuteczny dostęp do zatrudnienia wysokiej jakości, w tym samozatrudnienia, lub do kształcenia i szkolenia, lub do godnego poziomu życia i podstawowych usług został w znacznym stopniu ograniczony lub jest narażony na znaczne ograniczenie bezpośrednio lub pośrednio na skutek zielonej transformacji;
- d) „osoby i gospodarstwa domowe będące w trudnej sytuacji” oznaczają osoby i gospodarstwa domowe, które niezależnie od zielonej transformacji zmagają się lub są narażone na zmaganie się z ograniczonym dostępem do zatrudnienia wysokiej jakości, w tym samozatrudnienia, do kształcenia i szkolenia lub do godnego poziomu życia i podstawowych usług, co świadczy o ich niewielkiej zdolności do dostosowania się do skutków zielonej transformacji;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13). („rozporządzenie w sprawie systematyki”) zapewnia wspólny system klasyfikacji dotyczący zrównoważonej działalności gospodarczej.

- e) „mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa” oznaczają przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników, w tym osoby samozatrudnione, i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR, obliczone zgodnie z art. 3–6 załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014¹;
- f) „ubóstwo energetyczne” oznacza brak dostępu gospodarstwa domowego do podstawowych usług energetycznych, które stanowią podstawę godnego poziomu życia i zdrowia, w tym do odpowiedniego ogrzewania, chłodzenia, oświetlenia i energii do zasilania urządzeń, w odpowiednim kontekście krajowym, obowiązującej polityce społecznej i innych odpowiednich politykach²; definicja „ubóstwa energetycznego” zawarta w niniejszym zaleceniu będzie miała zastosowanie, chyba że dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE³, która może zostać zmieniona lub zastąpiona w wyniku wniosku Komisji z dnia 14 lipca 2021 r.⁴, będzie zawierać inną definicję tego pojęcia, w którym to przypadku definicja ta będzie miała zastosowanie do celów niniejszego zalecenia;

¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

² W przypadku gdy państwom członkowskim pozostawiono swobodę zdefiniowania pojęcia „odbiorców wrażliwych”, obejmuje to gospodarstwa domowe, które nie są w stanie odpowiednio ogrzewać lub chłodzić swoich domów bądź które mają zaległości w opłatach za media zgodnie z zaleceniem Komisji dotyczącym ubóstwa energetycznego, C/2020/9600 (Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁴ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej (wersja przekształcona), COM(2021) 558 final.

- g) „podstawowe usługi” oznaczają usługi dobrej jakości, w tym w zakresie wody, urządzeń sanitarnych, energii, transportu i mobilności, usług finansowych i usług łączności cyfrowej; osobom potrzebującym należy zapewnić wsparcie w dostępie do takich usług, zgodnie z zasadą 20 Europejskiego filaru praw socjalnych, a także należy zapewnić możliwości oszczędzania kosztów, w tym dzięki usługom w zakresie ponownego użycia, napraw, darowizn i współdzielenia;
- h) „pakiet polityczny” oznacza kompleksowy i spójny zestaw środków z zakresu polityki, który łączy politykę zatrudnienia, politykę w zakresie umiejętności i politykę społeczną z polityką klimatyczną, energetyczną, transportową, polityką w zakresie ochrony środowiska i innymi politykami dotyczącymi zielonej transformacji za sprawą dobrze skoordynowanego, międzysektorowego podejścia opartego na krajowych strategiach lub planach działania, wykorzystującego w stosownych przypadkach mechanizmy koordynacji i zarządzania na poziomie unijnym i krajowym.

PAKIETY POLITYCZNE NA RZECZ SPRAWIEDLIWEJ ZIELONEJ TRANSFORMACJI

- 4) W celu zapewnienia aktywnego wsparcia na rzecz zatrudnienia wysokiej jakości z myślą o sprawiedliwej transformacji oraz w oparciu o zalecenie (UE) 2021/402 zachęca się państwa członkowskie, aby w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi rozważyły wprowadzenie następujących środków na rzecz osób najbardziej obciążonych skutkami zielonej transformacji, w szczególności osób będących w trudnej sytuacji, oraz – w stosownych przypadkach – aby pomogły tym osobom w przejściu, poprzez zatrudnienie lub samozatrudnienie, w kierunku działalności gospodarczej przyczyniającej się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych:
- a) skuteczne wsparcie w zakresie dostępu do zatrudnienia wysokiej jakości – i zachowanie go – w szczególności za pośrednictwem służb zatrudnienia, w tym dostosowanej do potrzeb pomocy w poszukiwaniu pracy i kursów nauczania, które w stosownych przypadkach ukierunkowane są również na umiejętności ekologiczne i cyfrowe; warto również rozważyć dobrze opracowane, ukierunkowane i ograniczone w czasie programy na rzecz zatrudnienia, które za pomocą szkoleń przygotowują beneficjentów, w szczególności osoby z grup niedostatecznie reprezentowanych i osoby będące w trudnej sytuacji, do dalszego uczestnictwa w rynku pracy;

- b) skuteczne wykorzystywanie ukierunkowanych i dobrze opracowanych zachęt do zatrudniania i zmiany pracy, w tym przez rozważenie odpowiedniego stosowania dopłat do wynagrodzeń i dotacji na zatrudnienie nowych pracowników oraz zachęt związanych ze składkami na ubezpieczenie społeczne, które będą towarzyszyć przepływowi na rynku pracy między sektorami i mobilności pracowników między regionami i państwami, w świetle możliwości i wyzwań związanych z zieloną transformacją;
- c) promowanie przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorstw i wszystkich innych podmiotów gospodarki społecznej¹, w szczególności w regionach zmagających się z wyzwaniami związanymi z transformacją, a także – w stosownych przypadkach – w sektorach propagujących cele klimatyczne i środowiskowe, takich jak gospodarka o obiegu zamkniętym, zwracając szczególną uwagę na przedsiębiorczość kobiet; wsparcie powinno łączyć w sobie środki finansowe, w tym w formie dotacji, pożyczek lub dopłat do kapitału własnego, oraz środki niefinansowe, w tym usługi szkoleniowe i doradcze, ze szczególnym uwzględnieniem działań informacyjnych, dostosowane do potrzeb w zależności od etapu cyklu życia przedsiębiorstwa; wsparcie powinno sprzyjać włączeniu społecznemu i być dostępne dla grup niedostatecznie reprezentowanych i defaworyzowanych;

¹ Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. pt. „Budowanie gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej”.

- d) pobudzanie tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości , w szczególności na terytoriach najbardziej obciążonych skutkami zielonej transformacji i – w stosownych przypadkach – w sektorach promujących cele klimatyczne i środowiskowe takich jak gospodarka o obiegu zamkniętym, przez ułatwianie dostępu do finansowania i rynków dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności tych, które przyczyniają się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych, z myślą o propagowaniu konkurencyjności, innowacji i zatrudnienia wysokiej jakości na całym jednolitym rynku, w tym w sektorach i ekosystemach o strategicznym znaczeniu w kontekście krajowym i lokalnym;
- e) analiza wpływu zielonej transformacji na bezpieczeństwo i higienę pracy i w związku z tym promowanie środków mających na celu przeciwdziałanie nowym zagrożeniom lub potencjalnemu pogłębieniu istniejących zagrożeń, z uwzględnieniem komunikatu Komisji z dnia 28 lipca 2021 r. pt. „Strategiczne ramy UE dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2021–2027 -Bezpieczeństwo i higiena pracy w zmieniającym się świecie pracy”;
- f) zapewnienie skutecznego wdrożenia i egzekwowania istniejących przepisów dotyczących warunków pracy, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, organizacji pracy i zaangażowania pracowników, w celu ochrony sprawiedliwych warunków pracy oraz jakości miejsc pracy w procesie transformacji, w tym w ramach działalności gospodarczej przyczyniającej się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych;

- g) wspieranie stosowania praktyk dotyczących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych¹, między innymi za pośrednictwem społecznych kryteriów udzielania zamówienia stwarzających możliwości dla osób najbardziej obciążonych skutkami zielonej transformacji, przy jednoczesnym promowaniu ekologicznych kryteriów udzielania zamówienia;
- h) zapewnienie pełnego i znaczącego zaangażowania pracowników na wszystkich poziomach i ich przedstawicieli, w tym w działania informacyjne i konsultacyjne oraz związane z przewidywaniem zmian i zarządzaniem procesami restrukturyzacji, w tym związanymi z zieloną transformacją, zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 13 grudnia 2013 r pt. „Unijne ramy jakości na rzecz przewidywania zmian i restrukturyzacji”, .

¹ Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70) oraz zawiadomieniem Komisji „Kwestie społeczne w zakupach – przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych (wydanie drugie)” (Dz.U. C 237 z 18.6.2021, s. 1).

- 5) W celu zapewnienia równego dostępu do charakteryzującego się wysoką jakością, przystępnego cenowo, włączającego kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie oraz równych możliwości – także z myślą o wzmocnieniu równości płci – zachęca się państwa członkowskie, aby rozważyły wprowadzenie w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi – szanując ich autonomię – następujących środków, w szczególności wspierających osoby i gospodarstwa domowe najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji, zwłaszcza te będące w trudnej sytuacji:
- a) włączenie aspektów związanych z zatrudnieniem i aspektów społecznych zielonej transformacji, w tym potencjalnych niedoborów siły roboczej, do opracowywania i wdrażania odpowiednich krajowych strategii dotyczących wyzwań w zakresie umiejętności, na przykład na podstawie europejskiego programu na rzecz umiejętności oraz wspieranie ustanowienia i koordynowanie partnerstw zainteresowanych stron, w tym w ramach paktu na rzecz umiejętności, przy jednoczesnym zapewnieniu, w szczególności, aby współtworzone ścieżki transformacji odpowiednich ekosystemów przemysłowych przyczyniających się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych były skoncentrowane wokół umiejętności;
 - b) opracowanie aktualnych informacji i prognoz dotyczących rynku pracy i umiejętności, które umożliwią identyfikację i prognozowanie potrzeb w zakresie umiejętności przekrojowych i specyficznych dla danego zawodu. Korzystanie z istniejących narzędzi i inicjatyw, w tym wiedzy eksperckiej partnerów społecznych i odpowiednich zainteresowanych stron oraz współpraca z nimi; rozważenie dostosowania programów kształcenia i szkolenia zgodnie z warunkami krajowymi i regionalnymi do potrzeb transformacji ekologicznej oraz zapewnienie odpowiedniego poradnictwa szkolnego i zawodowego;

- c) zapewnienie charakteryzującego się wysoką jakością, dostępnego, przystępnego cenowo, włączającego kształcenia i szkolenia wstępnego, w tym kształcenia i szkolenia zawodowego, które oferuje osobom uczącym się umiejętności i kompetencje istotne z punktu widzenia zielonej transformacji. Należy rozważyć i promować, w stosownych przypadkach, uczenie się na rzecz zrównoważonego rozwoju, obejmujące nauki przyrodnicze, technologię, inżynierię i matematykę, podejścia interdyscyplinarne i umiejętności cyfrowe, jako integralną część programów kształcenia i szkolenia; podjęcie konkretnych działań mających na celu przyciągnięcie osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób o niskich kwalifikacjach i innych grup obecnie niedostatecznie reprezentowanych w danych obszarach zawodowych oraz promowanie ich kariery zawodowej;
- d) wprowadzenie lub wzmocnienie systemów wsparcia na rzecz przygotowania zawodowego i – w stosownych przypadkach – płatnych staży wysokiej jakości oraz programów staży towarzyszących, w których stawia się zdecydowany nacisk na elementy szkoleniowe, w szczególności w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach, w tym przedsiębiorstwach przyczyniających się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych oraz w sektorach, w których występują szczególne niedobory kwalifikacji, takich jak budownictwo i ICT. Takie systemy powinny podlegać krajowemu i regionalnemu monitorowaniu i ocenie oraz powinny zapewniać jakość pracy, uwzględniając zalecenia Rady 2018/C 153/01¹ oraz 2014/C 88/01²;

¹ Zalecenie Rady 2018/C 153/01 z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego (Dz.U. C 153 z 2.5.2018, s. 1).

² Zalecenie Rady 2014/C 88/01 z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ram jakości staży (Dz.U. C 88 z 27.3.2014, s. 1).

- e) zwiększenie udziału osób dorosłych w szkoleniu przez całe życie zawodowe zgodnie z potrzebami w zakresie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania w związku z zieloną transformacją, przez zapewnienie wsparcia na rzecz szkoleń dla osób pozostających w zawodzie, zmieniających zawód i chcących zdobyć umiejętności przekrojowe, w szczególności w celu ułatwienia im przekwalifikowania się w kierunku sektorów i rodzajów działalności gospodarczej, które zgodnie z oczekiwaniami mają się rozwijać; umożliwienie poszczególnym osobom ubiegania się o szkolenia dostosowane do ich potrzeb, między innymi poprzez krótkie kursy wysokiej jakości w zakresie umiejętności na potrzeby transformacji ekologicznej; w tym celu należy rozważyć udzielenie dostępu do płatnych urlopów szkoleniowych i poradnictwa zawodowego oraz opcję ustanowienia indywidualnych rachunków szkoleniowych, uwzględniając zalecenie Rady (UE) 2022/...¹⁺, oraz wspierać opracowywanie krótkich, wysokiej jakości i powszechnie uznawanych kursów, z uwzględnieniem zaleceń Rady (UE) 2022/...²⁺⁺;

¹ Zalecenia Rady (UE) 2022/... w sprawie indywidualnych rachunków szkoleniowych (Dz.U. ...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer zalecenia zamieszczonego w dokumencie ST 8944/22, a w przypisie – numer, datę i adres publikacyjny w Dz.U. tego zalecenia.

² Zalecenie Rady (UE) 2022/... w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zdolności do zatrudnienia (Dz.U. ...).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer zalecenia zamieszczonego w dokumencie ST 9237/22, a w przypisie – numer, datę i adres publikacyjny w Dz.U. tego zalecenia.

- 6) Aby zapewnić stałą sprawiedliwość systemów ulg podatkowych i systemów ochrony socjalnej, w tym polityki włączenia społecznego, w kontekście zielonej transformacji oraz uwzględniając w stosownych przypadkach zalecenie Rady 2019/C 387/01¹, zachęca się państwa członkowskie do rozważenia następujących środków wspierających osoby i gospodarstwa domowe najbardziej obciążone skutkami zielonej transformacji, w szczególności te będące w trudnej sytuacji, w celu wspierania przepływów na rynku pracy, w tym przepływów w kierunku działalności gospodarczej przyczyniającej się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych, zapobiegania ubóstwu energetycznemu i transportowemu i ograniczania takiego ubóstwa zgodnie z warunkami w danym państwie oraz łagodzenia regresywnych skutków środków z zakresu polityki:
- a) ocena i – w razie potrzeby – dostosowanie systemów podatkowych pod kątem wyzwań wynikających z transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, w szczególności przez zmniejszenie klina podatkowego dla grup o niskich i średnich dochodach i przesunięcie obciążeń podatkowych z opodatkowania pracy na inne źródła przyczyniające się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych, zapobieganie regresywnym skutkom i ich łagodzenie, zachowanie progresywnego charakteru podatków bezpośrednich oraz zagwarantowanie finansowania odpowiedniej ochrony socjalnej i środków inwestycyjnych, zwłaszcza tych ukierunkowanych na zieloną transformację.

¹ Zalecenie Rady 2019/C 387/01 z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej (Dz.U. C 387 z 15.11.2019, s. 1).

- b) przegląd i – w stosownych przypadkach – dostosowanie systemów ochrony socjalnej, w tym polityki w dziedzinie włączenia społecznego w świetle wyzwań związanych z zatrudnieniem oraz wyzwań społecznych i zdrowotnych wynikających z zielonej transformacji; w tym celu należy rozważyć, w jaki sposób można najlepiej zapewnić i dostosować do potrzeb wynikających z zielonej transformacji odpowiednie bezpieczeństwo dochodów, w tym za pomocą innowacyjnych programów zmiany pracy, zasiłków dla bezrobotnych i systemów dochodów minimalnych; ponadto zapewnienie świadczenia dobrej jakości, przystępnych cenowo i dostępnych usług społecznych, zdrowotnych i usług w zakresie opieki długoterminowej, zwłaszcza dla osób i gospodarstw domowych najbardziej obciążonych skutkami zielonej transformacji, w szczególności przez inwestowanie w infrastrukturę społeczną w zakresie opieki nad dziećmi, opieki długoterminowej i opieki zdrowotnej;
- c) zapewnienie – w stosownych przypadkach i w uzupełnieniu środków określonych w pkt 7 lit. a) w trakcie ich wdrażania – ukierunkowanego i tymczasowego bezpośredniego wsparcia dochodu, w szczególności dla osób i gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji, w celu złagodzenia niekorzystnych zmian pod względem dochodów i cen, powiązanego również z lepszymi zachętami do pilnego osiągnięcia niezbędnych celów klimatycznych i środowiskowych, przy jednoczesnym zachowaniu sygnałów cenowych wspierających zieloną transformację; w tym celu należy zapewnić dostępność odpowiedniego finansowania tych środków, w tym przez poprawę jakości wydatków publicznych, optymalne wykorzystanie stosownych środków unijnych oraz korzystanie z zasobów budżetowych pochodzących między innymi z opodatkowania energii i podatków na ochronę środowiska oraz EU ETS;

- d) usprawnienie rozwiązań w zakresie świadomości ryzyka, ograniczania ryzyka i przeniesienia ryzyka w odniesieniu do gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, w szczególności mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza przez zapewnienie dostępności i przystępności cenowej rozwiązań ubezpieczeniowych, w szczególności dla osób i gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji.
- 7) Aby zapewnić dostęp do podstawowych usług i mieszkań po przystępnych cenach osobom i gospodarstwom domowym najbardziej obciążonym skutkami zielonej transformacji, w szczególności tym będącym w trudnej sytuacji i tym w regionach zmagającym się z wyzwaniami związanymi z transformacją, zachęca się państwa członkowskie do rozważenia następujących środków:
- a) uruchomienie publicznego i prywatnego wsparcia finansowego oraz zapewnienie zachęt dla inwestycji prywatnych w odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną, uzupełnionych doradztwem dla konsumentów w zakresie lepszego zarządzania zużyciem energii i podejmowania świadomych decyzji dotyczących oszczędzania energii, aby obniżyć ich rachunki za energię, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych i społeczności znajdujących się w trudnej sytuacji; w tym celu należy zapewnić dostępność odpowiedniego finansowania tych środków, w tym przez poprawę jakości wydatków publicznych, optymalne wykorzystanie stosownych środków unijnych oraz korzystanie z zasobów budżetowych pochodzących między innymi z opodatkowania energii i podatków na ochronę środowiska oraz dochodów z EU ETS;

- b) zapobieganie ubóstwu energetycznemu i ograniczanie go przez promowanie i wdrażanie środków na rzecz poprawy efektywności energetycznej, w tym inwestycji publicznych i prywatnych w mieszkania w celu zachęcenia do renowacji, również w sektorze mieszkalnictwa socjalnego¹; w tym celu należy zapewnić dobrze opracowane zachęty, dotacje i pożyczki, wraz z odpowiednim doradztwem, również dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, zwracając jednocześnie należytą uwagę na zachęty, w szczególności wśród właścicieli i najemców, oraz na zmiany kosztów mieszkaniowych, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji;
- c) wzmocnienie pozycji konsumentów energii, w tym gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji, dzięki dalszemu rozwojowi samozaopatrzenia za pośrednictwem indywidualnych rozwiązań w zakresie energii odnawialnej, a także innych usług świadczonych przez obywatelskie społeczności energetyczne i społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej², czemu towarzyszyć będą środki i kampanie edukacyjne, ze szczególnym uwzględnieniem osób będących w trudnej sytuacji oraz konsumentów mieszkających na obszarach wiejskich i oddalonych, w tym w regionach najbardziej oddalonych i na wyspach;

¹ Zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 18 lutego 2022 r. pt. „Wytyczne w sprawie pomocy państwa na rzecz klimatu, ochrony środowiska i energii 2022”, w stosownych przypadkach.

² „Obywatelska społeczność energetyczna” została zdefiniowana w art. 2 pkt 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającej dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

- d) zapobieganie występowaniu oraz rozwiązywanie problemów i przeszkód związanych z mobilnością i transportem dla gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji, zwłaszcza w regionach oddalonych, położonych na obszarach wiejskich i o niskich dochodach, w tym regionach najbardziej oddalonych i na wyspach oraz w miastach, za sprawą odpowiednich środków z zakresu polityki i środków wsparcia oraz dzięki rozwojowi niezbędnej infrastruktury w celu poprawy podstawowej łączności, umożliwiającej dostęp do kształcenia, szkolenia, opieki zdrowotnej, zatrudnienia wysokiej jakości i uczestnictwa w życiu społecznym; zapewnienie w szczególności dostępności, w tym odpowiedniej częstotliwości, niskoemisyjnego transportu publicznego oraz, w stosownych przypadkach, promowanie korzystania ze zrównoważonych rodzajów transportu prywatnego¹, ze szczególnym uwzględnieniem przystępności cenowej, dostępności i bezpieczeństwa;
- e) ułatwienie dostępu do zrównoważonej konsumpcji, w tym żywienia, zwłaszcza osobom i gospodarstwom domowym będącym w trudnej sytuacji, a w szczególności dzieciom, oraz promowanie możliwości pod względem oszczędności kosztów powiązanych z gospodarką o obiegu zamkniętym; w tym celu należy zapewnić skuteczne zachęty i narzędzia, takie jak działania w zakresie innowacji społecznych i inicjatywy lokalne, wspierać programy ponownego użycia, napraw, recyklingu, darowizn i współdzielenia, w tym za pośrednictwem podmiotów społecznych, oraz promować edukację na rzecz zrównowazenia środowiskowego i podnoszenie świadomości w tym zakresie wśród osób uczących się w każdym wieku i na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia oraz korzystających ze wszystkich typów kształcenia i szkolenia.

¹ Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2020 r. „Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości”.

ELEMENTY PRZEKROJOWE ŚRODKÓW Z ZAKRESU POLITYKI WSPIERAJĄCYCH SPRAWIEDLIWĄ ZIELONĄ TRANSFORMACJĘ

- 8) Aby umożliwić przeprowadzenie zielonej transformacji w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu i demokratyczny, od samego początku uwzględniając cele sprawiedliwej transformacji w procesie kształtowania polityki na wszystkich poziomach i zapewniając skuteczne podejście do polityki w zakresie sprawiedliwej transformacji obejmujące całe społeczeństwo, zachęca się państwa członkowskie do:
- a) koordynacji procesu kształtowania polityki na wszystkich poziomach i we wszystkich odpowiednich obszarach polityki, w tym w zakresie badań naukowych i innowacji, w celu utworzenia zintegrowanych i wspomagających ram polityki, w których zwraca się należyłą uwagę na skutki dystrybucyjne oraz pozytywne i negatywne efekty zewnętrzne, w tym w regionach transgranicznych, a także – w stosownych przypadkach – uwzględnia się odpowiednie i systematyczne strategie oceny, w tym oceny *ex-ante* i *ex-post*;
 - b) zachęcania władz lokalnych i regionalnych do odgrywania aktywnej roli w przygotowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu polityki sprawiedliwej transformacji ze względu na ich bliski kontakt z obywatelami i lokalnymi przedsiębiorstwami;

- c) aktywnego zaangażowania partnerów społecznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, przy poszanowaniu ich autonomii, we wszystkie etapy kształtowania i realizacji polityki przewidziane w niniejszym zaleceniu, w tym – w stosownych przypadkach – w ramach dialogu społecznego i rokowań zbiorowych; ponadto zachęca się do dalszego promowania pełnego zaangażowania partnerów społecznych w opracowywanie i wdrażanie ścieżek transformacji dla ekosystemów przemysłowych w ramach zaktualizowanej nowej strategii przemysłowej;
- d) wzmocnienia pozycji obywateli, w szczególności kobiet oraz społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanych stron, w tym organizacji reprezentujących osoby będące w trudnej sytuacji, w tym osoby z niepełnosprawnościami, młodzież i dzieci, wzywających do podjęcia pilnych działań w dziedzinie klimatu, a także podmiotów gospodarki społecznej, w tym za pośrednictwem „Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu”¹, w celu zapewnienia ich udziału w podejmowaniu decyzji, opracowywaniu i wdrażaniu polityki, między innymi przez wykorzystanie nowych modeli uczestnictwa z udziałem osób będących w trudnej sytuacji;
- e) wzmocnienia zdolności operacyjnych odpowiednich służb publicznych w celu zapewnienia skutecznych wytycznych i wsparcia w odniesieniu do wdrażania polityki w zakresie sprawiedliwej transformacji; w szczególności zachęca się do wzmocnienia publicznych służb zatrudnienia w celu wspierania przepływów na rynku pracy i zdobywania informacji na temat umiejętności, a także inspektoratów pracy w celu ochrony warunków pracy; ponadto, w stosownych przypadkach, zachęca się do uruchomienia usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności w celu wsparcia przepływów na rynku pracy i rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego;

¹ Komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2020 r. pt. „Europejski Pakt na rzecz Klimatu”.

- f) wspierania promowania sprawiedliwej zielonej transformacji również w państwach trzecich w kontekście zrównoważonego rozwoju i wysiłków na rzecz eliminacji ubóstwa, na przykład poprzez przyjmowanie polityk transformacji uwzględniających ich wpływ na państwa trzecie oraz poprzez współpracę z zainteresowanymi stronami i globalnymi partnerstwami.
- 9) Aby zapewnić dostępność i jakość danych i dowodów niezbędnych do tego, by wprowadzić rozsądną politykę społeczną i politykę rynku pracy sprzyjającą sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, zachęca się państwa członkowskie do:
- a) wzmocnienia bazy dowodowej w odniesieniu do polityki w zakresie sprawiedliwej transformacji między innymi przez dążenie, w stosownych przypadkach, do stopniowego zwiększania harmonizacji i spójności definicji, pojęć i metod, w tym na podstawie zalecenia (UE) 2020/1563 i działań następczych w ramach grupy koordynacyjnej ds. ubóstwa energetycznego i wrażliwych odbiorców energii, oraz wykorzystanie dostępnych metod ewaluacji wpływu polityki; uwzględniania również strategii ocen i gromadzenia danych, zwłaszcza w odniesieniu do umiejętności, zadań i miejsc pracy przyczyniających się do zielonej transformacji, z wykorzystaniem danych segregowanych ze względu na płeć podczas przygotowywania i opracowywania odpowiednich środków politycznych i inicjatyw ustawodawczych;
- b) opracowania i uwzględniania – w ramach krajowych reform i środków dotyczących klimatu, energii i ochrony środowiska – solidnych i przejrzystych ocen skutków (*ex-ante*) w zakresie zatrudnienia, skutków społecznych i dystrybucyjnych;

- c) zapewnienia skutecznego i przejrzystego monitorowania i niezależnej oceny skutków (*ex-post*) w zakresie zatrudnienia, skutków społecznych i dystrybucyjnych krajowych reform i środków przyczyniających się do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych, przy jednoczesnym angażowaniu partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron w określanie kwestii, które należy objąć oceną, oraz – w stosownych przypadkach – w opracowywanie i wdrażanie strategii oceny i konsultacji;
- d) wzmocnienia działań w zakresie badań naukowych i innowacji na poziomie regionalnym, krajowym i unijnym, w tym dzięki finansowaniu z programu „Horyzont Europa” i działaniom w ramach programu politycznego europejskiej przestrzeni badawczej¹, w celu poprawy modelowania i oceny makroekonomicznego, społecznego i związanego z zatrudnieniem wymiaru polityki klimatycznej; promowania zaangażowania partnerów społecznych w realizację odpowiednich działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w szczególności misji programu „Horyzont Europa” w zakresie „Przystosowania się do zmiany klimatu” oraz „Neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast”, które mogą pomóc w opracowaniu praktycznych rozwiązań wspierających zieloną transformację na poziomie regionalnym i lokalnym; lepszego wykorzystywania istniejących wskaźników i ram monitorowania oraz do propagowania na poziomie unijnym, w stosownych przypadkach, opracowania wskaźników dotyczących umiejętności, zadań i miejsc pracy przyczyniających się do zielonej transformacji;

¹ Zob. konkluzje Rady z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie przyszłego zarządzania europejską przestrzenią badawczą (EPB), w których przedstawiono program polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024, w tym działanie 4 na rzecz atrakcyjnych i trwałych karier naukowych, działanie 7 na rzecz lepszej waloryzacji wiedzy, działanie 12 na rzecz przyspieszenia transformacji ekologicznej/cyfrowej, a także działanie 20 dotyczące inwestycji i reform w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

- e) regularnego przedstawiania opinii publicznej wyników ocen, prognozowania i monitorowania oraz organizowania wymiany informacji z partnerami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i innymi zainteresowanymi stronami na temat głównych wyników i możliwych dostosowań.

OPTYMALNE WYKORZYSTANIE FINANSOWANIA PUBLICZNEGO I PRYWATNEGO

- 10) Aby zapewnić opłacalne wsparcie inwestycyjne i finansowe, również małym i średnim przedsiębiorstwom, zgodnie z ramami pomocy państwa w celu uwzględnienia społecznych i związanych z rynkiem pracy aspektów sprawiedliwej zielonej transformacji, przy jednoczesnym wykorzystaniu synergii między dostępnymi programami i instrumentami oraz skupieniu się na regionach i ekosystemach przemysłowych najbardziej obciążonych skutkami transformacji, zachęca się państwa członkowskie do:
 - a) pełnego wdrożenia odpowiednich reform i inwestycji w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności, przy jednoczesnym zapewnieniu komplementarności z innymi funduszami;
 - b) uruchomienia oraz zapewnienia spójnego i optymalnego wykorzystania wszystkich stosownych instrumentów i możliwości finansowania, w tym pomocy technicznej, na poziomie państw członkowskich i Unii, w celu wsparcia odpowiednich działań i inwestycji; instrumenty finansowania unijnego obejmują w szczególności fundusze w ramach polityki spójności, mechanizm sprawiedliwej transformacji, Program InvestEU, program „Horyzont Europa”, Instrument Wsparcia Technicznego, Erasmus+, Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników (EFG), Program LIFE oraz fundusze innowacyjny i modernizacyjny;

- c) zaangażowania i uruchomienia odpowiednich zasobów krajowych w celu wsparcia wdrożenia kompleksowych zestawów środków umożliwiających przeprowadzenie sprawiedliwej zielonej transformacji; środki te powinny być odpowiednio finansowane, w tym przez poprawę jakości wydatków publicznych, uruchomienie dalszego finansowania prywatnego lub wykorzystanie dodatkowych dochodów publicznych; w szczególności przychody z EU ETS mogłyby być również wykorzystywane do finansowania środków łagodzących negatywne skutki społeczne zielonej transformacji; uwzględniania aspektów związanych z zatrudnieniem oraz aspektów społecznych i dystrybucyjnych przy opracowywaniu praktyk w zakresie ekologicznego planowania budżetu;
- d) dzielenia się najlepszymi praktykami z innymi państwami członkowskimi, na przykład w zakresie opracowywania dokumentów programowych dotyczących poszczególnych funduszy Unii lub opracowywania odpowiednich krajowych strategii i projektów.

PRZYSZŁE DZIAŁANIA NA RZECZ SPRAWIEDLIWEJ ZIELONEJ TRANSFORMACJI

- 11) Z myślą o realizacji użytecznych działań następczych związanych z niniejszym zaleceniem Rada z zadowoleniem przyjmuje zamierzenia Komisji w zakresie:
 - a) dalszego zintensyfikowania wymiany z kluczowymi zainteresowanymi stronami, osobami i społecznościami, a także wymiany najlepszych praktyk, w tym w kontekście ścieżek transformacji dla ekosystemów przemysłowych¹, szczególnie w kontekście transgranicznym i ze szczególnym uwzględnieniem regionów i sektorów najbardziej obciążonych skutkami transformacji;

¹ Jak zapowiedziano w zaktualizowanej strategii przemysłowej, takich jak sektor budownictwa, sektory energochłonne lub sektor mobilności.

- b) Wspierania zwiększania adekwatności, spójności i skuteczności polityki państw członkowskich w zakresie sprawiedliwej transformacji, w tym uwzględniania aspektów związanych z zatrudnieniem oraz aspektów społecznych i dystrybucyjnych przy opracowywaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie planów krajowych i strategii długoterminowych, w stosownych przypadkach także w kontekście przyszłego przeglądu rozporządzenia (UE) 2018/1999;
- c) rozważenia, w ramach przeglądu rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014¹, który odbędzie się w związku z jego wygaśnięciem z końcem 2023 r., czy dostępne dowody uzasadniają złagodzenie zasad w odniesieniu do pomocy przeznaczanej na dostęp przedsiębiorstw społecznych do finansowania oraz pomocy na zatrudnianie pracowników znajdujących się w niekorzystnej sytuacji lub pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji²;

¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1) („Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych”).

² Zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. pt. „Budowanie gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej”.

- d) wzmocnienia bazy danych, w szczególności przez dostęp do źródeł danych administracyjnych oraz, w stosownych przypadkach, danych pochodzących od partnerów społecznych, przemysłu, społeczeństwa obywatelskiego¹ i pozyskanych w ramach badań opinii publicznej, a także uaktualnienia wytycznych metodologicznych dotyczących oceny skutków w zakresie zatrudnienia oraz skutków społecznych i dystrybucyjnych sprawiedliwej transformacji oraz polityki klimatycznej i energetycznej, w tym – w stosownych przypadkach – z uwzględnieniem perspektywy płci, w kontekście europejskiego semestru; zwiększenia wiedzy na temat kluczowych koncepcji zielonej gospodarki, w szczególności zielonych i „zrównoważonych” miejsc pracy, w stosownych przypadkach, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi oraz z uwzględnieniem podejść i procesów na wszystkich poziomach, również w celu przewidywania zmiany na rynku pracy i zajęcia się w sposób ogólny procesami restrukturyzacji, które będą wymagały ukierunkowanej i skutecznej polityki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji;
- e) wzmocnienia w stosownych przypadkach regularnego monitorowania i analiz prognostycznych dotyczących rozwoju sytuacji i zagrożeń związanych z ubóstwem energetycznym w Unii, w tym aspektów społecznych i dystrybucyjnych, również na potrzeby prac grupy koordynacyjnej ds. ubóstwa energetycznego i wrażliwych odbiorców energii oraz innych odpowiednich grup ekspertów;

¹ Prowadzone zgodnie z unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych i dostępu do informacji publicznej, takimi jak rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56).

- f) rozwoju dalszych badań i wzmocnienia bazy dowodowej dotyczącej definicji, monitorowania i oceny postępów w zapewnianiu odpowiedniego dostępu do podstawowych usług, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i uwzględniając podejścia krajowe, także poprzez rozwijanie koncepcji „ubóstwa transportowego”, w stosownych przypadkach, w szczególności w kontekście zielonej transformacji w kierunku zrównoważonej gospodarki dobrobytu;
- g) dokonania przeglądu postępów poczynionych we wdrażaniu niniejszego zalecenia – w stosownych przypadkach – w kontekście wielostronnego nadzoru w ramach europejskiego semestru, w tym w ramach Komitetu ds. Zatrudnienia i Komitetu Ochrony Socjalnej we współpracy z innymi odpowiednimi komitetami w ich odpowiednich obszarach kompetencji, w szczególności z Komitetem Polityki Gospodarczej, w oparciu o istniejące tabele wyników i ramy monitorowania, rozszerzone o dodatkowe wskaźniki, w razie potrzeby w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi; rozważenia wytycznych zawartych w niniejszym zaleceniu dotyczących rozporządzenia (UE) 2018/1999, w szczególności w ramach ocen Komisji podczas zbliżającej się aktualizacji zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w latach 2023–2024.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca